

BOSNA I HERCEGOVINA
REPUBLIKA SRPSKA
VRHOVNI SUD REPUBLIKE SRPSKE
BROJ: 71 0 Rs 209668 17 Rev
Banjaluka, 12.04.2018. godine

Vrhovni sud Republike Srpske u vijeću sastavljenom od sudija, Gorjane Popadić kao predsjednika vijeća, Davorke Delić i Stake Gojković, kao članova vijeća, u pravnoj stvari tužioca L. Lj. iz B., koga zastupa punomoćnik D. K. advokat iz B., protiv tuženog JU G. B., koga zastupa punomoćnik N. T., advokat iz B., radi zaštite prava iz radnog odnosa, odlučujući o reviziji tužioca protiv presude Okružnog suda u Banjaluci broj 71 0 Rs 209668 17 Rsž od 05.09.2017. godine, na sjednici održanoj dana 12.04.2018. godine, donio je

PRESUDU

Revizija se odbija.

Obrazloženje

Prvostepenom presudom Osnovnog suda u Banjaluci, broj: 71 0 Rs 209668 15 Rs od 26.12.2016. godine, poništeno rješenje direktora tuženog, broj: ... od ... godine, kojim je utvrđeno da tužiocu prestaje radni odnos sa danom 19.08.2014. godine zbog ispunjavanja zakonskih uslova za starosnu penziju, te rješenje upravnog odbora broj: ... od .... (za koje je pogrešno u izreci prvostepene presude označen datum donošenja ...), kojim je odbijena žalba tužioca. Slijedom toga, naloženo je tuženom da tužioca vrati na rad i rasporedi na poslove koje je obavljao prije prestanka radnog odnosa na radnom mjestu pomoćnika direktora ili na druge poslove koji odgovaraju njegovim stručnim i radnim sposobnostima, u roku od 30 dana od dana donošenja ove presude pod prijetnjom prinudnog izvršenja, te da tužiocu isplati izgubljene plate i druga primanja za period od 19.08.2014. do 26.10.2016. godine u iznosu od 42.741,99 KM sa zakonskom zateznom kamatom na svaki mjesečni iznos od 11-og u mjesecu za prethodni mjesec do isplate. Obavezan je tuženi da tužiocu naknadi troškove postupka u iznosu od 871,65 KM.

Drugostepenom presudom Okružnog suda u Banjaluci broj 71 0 Rs 209668 17 Rsž od 05.09.2017. godine, žalba tuženog je usvojena i preinačena presuda Osnovnog suda u Banjaluci, broj: 71 0 Rs 209668 15 Rs od 26.12.2016. godine tako što je tužbeni zahtjev odbijen.

Obavezan je tužilac da nadoknadi tuženom parnične troškove u ukupnom iznosu od 750,00 KM, u roku od 15 dana.

Blagovremeno izjavljenom revizijom po punomoćniku (čiji sastavni dio je tekst revizije neposredno sastavljene od tužioca), drugostepenu presudu pobija tužilac iz razloga povrede odredaba parničnog postupka i pogrešne primjene materijalnog prava, s prijedlogom da se

revizija usvoji i drugostepena presuda preinači, odnosno ukine i predmet vrati na ponovno suđenje.

Odgovor na reviziju nije podnesen.

Revizija nije osnovana.

Predmet spora u ovoj parnici je tužbeni zahtjev tužioca da se ponište rješenje direktora tuženog od ... godine, kojim je utvrđeno da tužiocu prestaje radni odnos sa danom ... godine zbog ispunjavanja zakonskih uslova za starosnu penziju, te rješenje upravnog odbora od ... godine kojim je odbijena žalba tužioca, zahtjev da tuženi tužioca vrati na rad i rasporedi na poslove koje je obavljao prije prestanka radnog odnosa na radnom mjestu pomoćnika direktora ili na druge poslove koji odgovaraju njegovim stručnim i radnim sposobnostima, te da tužiocu isplati izgubljene plate i druga primanja za period od 19.08.2014. do 26.10.2016. godine u iznosu od 42.741,99 KM sa zakonskom zateznom kamatom i da mu naknadi troškove postupka.

Na osnovu izvedenih dokaza i rezultata cjelokupnog postupka prvostepeni sud je utvrdio da je direktor tuženog donio rješenje ... godine da tužiocu prestaje radni odnos sa danom 19.08.2014. godine zbog ispunjavanja zakonskih uslova za starosnu penziju; da je rješenjem upravnog odbora od ... godine odbijena žalba tužioca na rješenje o prestanku radnog odnosa; da je rješenjem Republičkog ...od ... godine naloženo tuženom da otkloni nedostatke utvrđene inspekcijom nadzorom koje se odnose na radnopravni status tužioca tako što će se taj status regulisati u skladu sa odredbom člana 125. stav 1. tačka 4. Zakona o radu („Službeni Glasnik Republike Srpske“ broj 55/07– Prečišćeni tekst, dalje ZR); da iz rješenja Fonda od ... godine donesenog po zahtjevu tužioca proizlazi da isti ima ukupno 46 godina, 3 mjeseca i 12 dana penzijskog staža, od čega poseban staž u dvostrukom trajanju od 04.04.1992. godine do 30.06.1996. godine neprekidno iznosi 8 godina, 5 mjeseci i 24 dana; da iz dopisa Fonda od ... godine upućenog tužiocu slijedi da tužilac na dan prestanka osiguranja 19.08.2014. godine ima ukupno 38 godina, 2 mjeseca i 25 dana staža osiguranja za koji su uplaćeni doprinosi za PIO, a da mu je pored toga rješenjem Fonda ... od ... godine utvrđen poseban staž u dvostrukom trajanju od 04.04.1992. godine do 30.06.1996. godine u trajanju od 8 godina, 5 mjeseci i 24 dana.

Kod takvog stanja činjenica prvostepeni sud zaključuje da se rješenje o prestanku radnog odnosa tužiocu temelji na Zakonu o penzijskom i invalidskom osiguranju („Službeni glasnik Republike Srpske“, br. 32/00, 40/00, 37/01, 32/02, 40/02, 47/02, 110/03, 67/05, 20/07, 33/08, 1/09, 71/09, 106/09, 118/09), u vrijeme kada je na snazi bio Zakon o penzijskom i invalidskom osiguranju („Službeni glasnik Republike Srpske“, br. 134/11, 83/13 i 103/15, dalje: Zakon o PIO), što je dovoljan razlog zbog koga su rješenja o prestanku radnog odnosa nezakonita. Nadalje, prvostepeni sud nalazi da prema rješenju Fonda od ... godine, tužilac ima 46 godina, 3 mjeseca i 12 dana penzijskog staža, ali da mu je u ukupan penzijski staž pogrešno uračunat poseban staž u dvostrukom trajanju od 04.04.1992. do 30.06.1996. godine ili 8 godina 5 mjeseci i 24 dana, što je prema ocjeni tog suda, takođe razlog za poništenje ovih rješenja.

Pored toga, ocjenom iskaza tužioca kao parnične stranke te iskaza svjedoka K. V., D. V. i K. S., prvostepeni sud je utvrdio da od tužioca nije traženo izjašnjenje po pitanju uračunavanja posebnog staža u dvostrukom trajanju, da je kod tužene određeni broj radnika pisao izjave da ne žele da im se poseban staž računa u dvostrukom trajanju i da je tuženi „izlazio u susret“ takvim izjavama zaposlenih, osim u slučaju tužioca. Nadalje iz iskaza tužioca utvrđuje da je na dan

19.08.2014. godine imao ukupno 36 godina, 11 mjeseci i 25 dana staža, a zatim na osnovu obavijesti Fonda broj: ... od ... godine o ostvarenom stažu sa danom prestanka radnog odnosa, prvostepeni sud nalazi utvrđenim da je tužilac u momentu penzionisanja imao ukupno 38 godina, 2 mjeseca i 25 dana staža osiguranja za koji su uplaćeni doprinosi za penzijsko i invalidsko osiguranje, pa u konačnom zaključuje da zbog svih iznesenih razloga nisu bili ispunjeni zakonski uslovi za prestanak radnog odnosa.

Po ocjeni drugostepenog suda, prvostepena presuda rezultat je pogrešne ocjene dokaza i to pogrešne ocjene pismenih isprava koje su parnične stranke pročitale na glavnoj raspravi, pogrešno utvrđenih činjenica o dužini penzijskog staža na osnovu pročitanih isprava, te u konačnom i pogrešne primjene materijalnog prava.

Iz tih razloga je žalbu tuženog uvažio i prvostepenu presudu preinačio tako što je odbio tužbeni zahtjev tužioca, temeljem odredbe člana 229. stav 1. tačka 2. i 4. Zakona o parničnom postupku („Službeni glasnik RS“ broj 58/03, 85/03, 74/05, 63/07, 49/09 i 61/13, u daljem tekstu: ZPP).

Pobijana presuda je pravilna.

Tuženi je javna ustanova koja je organizovana u skladu sa Zakonom o sistemu javnih službi („Službeni glasnik Republike Srpske“, br. 68/07 i 109/12), pa se u pogledu prestanka ugovora o radu, na tužioca koji je radnik tuženog, u smislu odredbe člana 97. Zakona o socijalnoj zaštiti („Službeni glasnik RS“ broj 37/12), primjenjuje ZR, koji je bio na snazi u vrijeme donošenja pobijanih rješenja, a kojim su propisani uslovi za prestanak ugovora o radu i radnog odnosa radnika.

Uslovi pod kojima ugovor o radu prestaje propisani su odredbom člana 125. stav 1. tačka 1-9 ZR. Kada nastupe činjenice za koje ZR vezuje ispunjenje uslova za prestanak ugovora o radu koji su ovom zakonskom odredbom propisani, radniku prestaje radni odnos po sili zakona, dakle nezavisno od volje radnika ili poslodavca, a rješenje o prestanku radnog odnosa u tom slučaju je deklaratornog karaktera.

Tako je tačkom 4. člana 125. stav 1. ZR, propisano da ugovor o radu prestaje kada radnik navrší 40 godina penzijskog staža ili 65 godina života i najmanje 20 godina staža osiguranja. Radi se o prestanku radnog odnosa sa danom kada je radnik završio svoj radni vijek.

Izuzetno od tačke 4. ovog člana, kod utvrđivanja uslova za prestanak ugovora o radu, radniku koji je ostvario poseban staž u dvostrukom trajanju, poslodavac je dužan taj dio staža računati u jednostrukom trajanju, ako radnik to zahtijeva (stav 2.).

Tužilac, koji je rođen ... godine, u vrijeme donošenja rješenja o prestanku radnog odnosa nema 65. godina života, tako da mu je radni odnos mogao prestati po sili zakona jedino u slučaju da ima navršenih 40 godina penzijskog staža.

Prema tome, za prestanak radnog odnosa bez obzira na godine života, relevantan je penzijski staž (član 22. Zakona o PIO), koji obuhvata staž osiguranja (član 24.) za koji su uplaćeni doprinosi i poseban staž koji se računa u dvostrukom trajanju (član 37. Zakona o PIO), bez obzira što za poseban staž doprinosi nisu plaćeni.

Fond, kao organizacija koja vrši javna ovlaštenja, vodi matičnu evidenciju o osiguranicima, uplatiocima doprinosa i korisnicima prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja (član 106. Zakona o PIO).

Prema aktu Fonda, od ... godine, tužilac je na dan prestanka radnog odnosa 19.08.2014. godine ostvario staž osiguranja i staž osiguranja sa uvećanim trajanjem za koje su uplaćeni doprinosi za penzijsko i invalidsko osiguranje u trajanju od 38 godina, 2 mjeseca i 25 dana. Osim toga, tužiocu je rješenjem Fonda od ... godine priznat poseban staž u dvostrukom trajanju od 8 godina, 5 mjeseci i 24 dana, za period od 04.04.1992. do 30.06.1996. godine. Ova pismena isprava, izdata na zahtjev tužioca, ima karakter javne isprave u smislu odredbe člana 112. stav 2. Zakona o PIO.

Ti podaci odgovaraju sadržaju rješenja Fonda od ... godine o utvrđivanju ukupnog penzijskog staža, prema kome ukupan penzijski staž tužioca iznosi 46 godina, 3 mjeseca i 12 dana, od čega je poseban staž u trajanju od 8 godina, 5 mjeseci i 24 dana za period od 04.04.1992. do 30.06.1996. godine.

Proizlazi da ovaj period (od 04.04.1992. do 30.06.1996. godine) nije evidentiran kao staž osiguranja za koji su plaćeni doprinosi iz penzijskog i invalidskog osiguranja, nego je taj period utvrđen kao poseban staž. Ovaj period od 04.04.1992. do 30.06.1996. godine je (prema fotokopiji radne knjižice tužioca), period zaposlenja tužioca u Ministarstvu, za koji prema rješenju Fonda od 25.04.2014. godine, nisu uplaćeni doprinosi penzijskog i invalidskog osiguranja od strane Ministarstva po osnovi radnog odnosa, nego je isti period po zahtjevu tužioca utvrđen kao poseban staž.

Kako je tužilac rješenjem Fonda od ... godine ispunio uslove iz člana 37. Zakona o PIO da mu se poseban staž od 04.04.1992. do 30.06.1996. godine (4 godine, 2 mjeseca i 26 dana) računa u dvostrukom trajanju (8 godina, 5 mjeseci i 24 dana), taj poseban staž u dvostrukom trajanju, zajedno sa stažom osiguranja i stažom osiguranja sa uvećanim trajanjem za koji su uplaćeni doprinosi za penzijsko i invalidsko osiguranje od 38 godina, 2 mjeseca i 25 dana, predstavlja penzijski staž i on iznosi 46 godina, 3 mjeseca i 12 dana.

Tačno je da je tužilac imao mogućnost da zahtjeva i podnio je zahtjev da mu poslodavac shodno odredbi člana 125. stav 2. ZR kod utvrđivanja uslova za prestanak ugovora o radu, taj dio staža računa u jednostrukom trajanju, pa je nepostupanje po tom zahtjevu propust tuženog.

Međutim, kada se ima u vidu da poseban staž u jednostrukom trajanju iznosi 4 godine, 2 mjeseca i 26 dana i da staž osiguranja za koji su plaćeni doprinosi penzijskog i invalidskog osiguranja iznosi 38 godina, 2 mjeseca i 25 dana, može se zaključiti da su zakonski uslovi za prestanak ugovora o radu tužiocu iz člana 125. stav 1. tačka 4. ZR bili ispunjeni na dan 19.08.2014. godine, jer je tužilac (i da mu je poslodavac računao poseban staž u jednostrukom trajanju) ostvario penzijski staž od ukupno 42 godine, 5 mjeseci i 21 dan.

Propisima o penzijskom i invalidskom osiguranju regulišu se prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja, između ostalih i pravo na starosnu penziju. Pravo na starosnu penziju ima osiguranik kada navrší 65 godina života i najmanje 15 godina staža osiguranja (član 41. Zakona o PIO), ili kada ispuni uslove iz člana 42. i 43. Zakona o PIO. Postupak za ostvarivanje prava na starosnu penziju pokreće se na zahtjev osiguranika, nakon prestanka osiguranja (član 118. Zakona o PIO).

Prema tome, zaposleni koji je ispunio uslove za odlazak u starosnu penziju iz člana 41, 42. i 43. Zakona o PIO, može da slobodno odluči da li će podnijeti zahtjev za odlazak u starosnu penziju, ili će nastaviti da radi do ispunjenja uslova iz člana 125. stav 1. tačka 4. ZR, kada završava radni vijek i kada mu radni odnos prestaje po sili zakona, nezavisno od njegove i volje poslodavca.

Kada se imaju u vidu obrazloženja i razlozi pobijanih rješenja, jasno je da tužiocu ugovor o radu nije prestao zbog ostvarivanja zakonskih uslova za starosnu penziju kako se to pogrešno navodi u dispozitivu rješenja tuženog od ... godine, nego zbog toga što je ostvario 40 godina penzijskog staža (i više).

Međutim, kako je rješenje o prestanku radnog odnosa koje se donosi kada su ispunjeni uslovi iz člana 125. stav 1. tačka 4. ZR deklaratorno, uočena nepravilnost nema uticaja na zakonitost prestanka radnog odnosa tužiocu, pa je pravilno sudio drugostepeni sud kada je odbio tužbeni zahtjev tužioca.

Time se, suprotno prigovorima revidenta, ne preinačava rješenje tuženog od ... godine, jer se postupak za ostvarivanje prava na starosnu penziju pokreće na zahtjev osiguranika (tužioca), nakon prestanka osiguranja (član 118. Zakona o PIO).

Ni navodi tužioca o pogrešnoj primjeni odredbe člana 117. stav 5. ZR nisu osnovani. Zahtjev tužioca od 12.09.2014. godine, podnesen je tuženom nakon donošenja konačne odluke o žalbi na rješenje o prestanku važenja ugovora o radu, pa ne predstavlja zahtjev za zaštitu prava iz radnog odnosa o kome nije odlučeno u roku od 30 dana, već zahtjev za novim preispitivanjem konačne odluke poslodavca od ... godine, na koji tuženi po zakonu nije bio dužan da odgovora pod prijetnjom nastupanja zakonske pretpostavke o usvajanju zahtjeva radnika.

Iz svih navedenih razloga odlučeno je kao u izreci na osnovu odredbe člana 248. ZPP.

Predsjednik vijeća
Gorjana Popadić

Za tačnost otpravka ovjerava
Rukovodilac sudske pisarnice
Amila Podraščić